

หมวด 3
เก็บของในคลังสินค้า

ส่วนที่ 1

บททั่วไป

สัญญาเก็บของในคลังสินค้านี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 770 ถึง 796

สัญญาเก็บของในคลังสินค้า คือ สัญญาที่มีคู่สัญญา 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “นายคลังสินค้า” อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้ฝาก” ซึ่งนายคลังสินค้านัดตกลงว่าจะเก็บรักษาสินค้าของผู้ฝากไว้ในคลังสินค้า และเมื่อผู้ฝากต้องการจะให้ออกไปรับของคลังสินค้ากับประทวนสินค้าให้แก่ผู้ฝากเป็นหลักฐาน นายคลังสินค้าต้องออกให้เพื่อผู้ฝากจะได้โอนหรือจำหน่ายสินค้าต่อไปได้ โดยผู้ฝากตกลงจะให้บำเหน็จค่าฝากแก่นายคลังสินค้าเป็นทางค่าปกติของเขา

เก็บของในคลังสินค้าเป็นสัญญาฝากทรัพย์ชนิดหนึ่ง แต่มีลักษณะพิเศษไปจากสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดา โดยทั่ว ๆ ไป ดังนี้คือ

1. **วัตถุประสงค์สัญญาฝากทรัพย์** การฝากทรัพย์วัตถุประสงค์แห่งสัญญา กระทำการฝากได้แต่ทรัพย์สิ่งปวง แต่สัญญาเก็บของในคลังสินค้า วัตถุประสงค์แห่งสัญญาต้องเป็นสินค้าที่ทำการค้าขายกัน

2. **บำเหน็จ** สัญญาฝากทรัพย์ ผู้รับฝากจะทำให้เปล่า หรือเรียกเอาบำเหน็จตอบแทนก็ได้ แต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า ผู้รับฝาก คือ นายคลังสินค้าทำเพื่อบำเหน็จเสมอไป และต้องเป็นทางการค้าปกติของตนด้วย ตามมาตรา 770

3. **สถานที่เก็บ** สัญญาฝากทรัพย์ผู้รับฝากจะเก็บรักษาทรัพย์ที่ฝากไว้ในสถานที่ใดก็ได้ แต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า สถานที่เก็บจะต้องเป็นคลังสินค้าเท่านั้น

4. **วิธีการในการรับฝาก** สัญญาฝากทรัพย์คู่สัญญาอาจทำหลักฐานเป็นการแสดงว่ามีการฝากทรัพย์ต่อกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานว่ามีการฝากทรัพย์กันจริงเท่านั้น แต่การเก็บของในคลังสินค้านั้น นายคลังสินค้าจะต้องทำเอกสารให้แก่เจ้าของคลังสินค้า ซึ่งเป็นผู้ฝาก 2 ฉบับ คือ ใบรับรองคลังสินค้ากับประทวนสินค้า เอกสารทั้งสองฉบับนี้ นอกจากจะเป็นหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าได้ฝากและเก็บรักษาสินค้าต่อกันแล้ว ยังเป็นหลักฐานแห่งการโอนสินค้าไปยังบุคคลอื่นหรือเป็นหลักฐานแห่งการจ่ายสินค้าในใบประทวนสินค้าที่ฝากไว้ได้

ในเรื่องสัญญาเก็บของในคลังสินค้านี้ จะแยกพิจารณาเป็น 2 ข้อ ดังนี้

1. สิทธิและหน้าที่ของคลังสินค้า
2. ใบรับของสินค้าและประทวนสินค้า

1. สิทธิและหน้าที่นายคลังสินค้า

นายคลังสินค้า คือใคร

มาตรา 770 บัญญัติว่า “อันว่านายคลังสินค้านั้น คือ บุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3926/2530 การทำเรือแห่งประเทศไทยจำเลยรับเก็บสินค้าไว้เพื่อประโยชน์ของกรมศุลกากรในการเรียกเก็บภาษีเท่านั้น จำเลยจึงมิใช่ นายคลังสินค้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 770 เมื่อสินค้าเกิดเสียหายจึงไม่อาจนำบทบัญญัติอันว่าด้วยการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 772 ประกอบด้วย มาตรา 616 มาใช้บังคับ

นายคลังสินค้านี้มีสิทธิ ดังนี้คือ

1.1 นายคลังสินค้านี้มีสิทธิและหน้าที่ เช่น ผู้รับฝากทรัพย์

มาตรา 771 บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยฝากทรัพย์นั้นท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วย เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้หมายความว่า ถ้าในกรณีที่ไม่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในลักษณะเก็บของในคลังสินค้า ให้นำบัญญัติฝากทรัพย์ในส่วนที่มีข้อความไม่ขัดกันนั้นมาใช้บังคับได้

1.2 นายคลังสินค้านี้มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับการรับขนบางกรณี

มาตรา 772 “บทบัญญัติ มาตรา 616, 619, 625, 630, 631, และ 632 อันว่าด้วยการรับขนมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนุโลมตามควรแก่บท” ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

1.2.1 สิทธิของนายคลังสินค้า

1.2.2 หน้าที่ของนายคลังสินค้า

1.2.1 สิทธิของนายคลังสินค้า

(1) นายคลังสินค้านี้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ฝากได้ตาม มาตรา 619 ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากสินค้าเป็นสภาพอันจะก่อให้เกิดอันตราย หรือสภาพเกือบจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน แต่ผู้ฝากมิได้แสดงสภาพแห่งสินค้านั้นไว้ก่อนทำสัญญา และเกิดความเสียหายขึ้น นายคลังสินค้าเรียกค่าเสียหายจากผู้ฝากได้ เช่น ฝากน้ำมันไว้ เกิดมีคนมาทิ้งบุหรือลงไว้ที่คลังสินค้าที่เก็บน้ำมัน โกงตั้งระเบิดถูกไฟไหม้เสียหายนายคลังสินค้านี้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ฝากได้

(2) นายคลังสินค้านี้มีสิทธิจะยึดหน่วงทรัพย์สินตาม มาตรา 630 นายคลังสินค้า

สามารถที่ยึดหน่วยทรัพย์สินที่นำมาฝากไว้ เพื่อประกันการใช้เงินค่าเก็บรักษาได้ เช่นเดียวกับ การฝากทรัพย์สินในมาตรา 670

(3) นายคลังสินค้ำมีสิทธิจะเอาสินค้ำที่รับฝากไว้นั้นไปฝากไว้ ณ สำนักงาน ฝากทรัพย์สินได้ ตามมาตรา 631 วรรค 1 และวรรค 2 คือเมื่อถึงกำหนดคืนทรัพย์สินที่ฝากแล้ว แต่นาย คลังสินค้ำหาตัวผู้มีสิทธิรับสินค้ำไม่พบ หรือผู้รับสินค้ำบอกปิดไม่รับสินค้ำ แต่ต้องบอกกล่าว ไปยังผู้มีสิทธิรับสินค้ำทราบ แต่ผู้มีสิทธิรับสินค้ำโดยมิชักช้า เว้นแต่นายคลังสินค้ำไม่สามารถ จะทำได้ และถ้านายคลังสินค้ำละเลยไม่บอกเล่าจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย (มาตรา 631 วรรค 4)

(4) นายคลังสินค้ำมีสิทธิที่จะเอาสินค้ำที่ฝากเก็บไว้นั้นออกขายทอดตลาดได้ ใน กรณีนี้ นำ มาตรา 631 วรรค 3 มาใช้บังคับ เมื่อสินค้ำที่ฝากนั้นเป็นของสละเสียได้ และถ้าหน่วงช้า ไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือถ้าเก็บไว้ราคาสินค้ำนั้นไม่น่าคุ้มค่าเก็บรักษา แต่ต้อง บอกกล่าวให้ผู้มีสิทธิรับสินค้ำทราบ เว้นแต่ไม่สามารถจะบอกกล่าวได้ (มาตรา 631) และเมื่อเอา สินค้ำออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินมาเท่าไรนายคลังสินค้ำมีสิทธิเอาเงินนั้นหักเป็นค่าเก็บรักษา สินค้ำ และถ้ายังมีเหลืออยู่อีก นายคลังสินค้ำต้องส่งมอบแก่บุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงินนั้นโดยพลัน (มาตรา 672)

1.2.2 หน้าที่ของนายคลังสินค้ำ

(1) นายคลังสินค้ำจะต้องรับผิดชอบในการที่สินค้ำที่ผู้ฝากได้ฝากไว้แก่ตนนั้นสูญหาย หรือบุบสลาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายนั้นเกิดแต่

ก. เหตุสุดวิสัย

ข. สภาพแห่งสินค้ำนั้นเอง หรือ

ค. เกิดเพราะความผิดของผู้ฝาก (อนุโลมตาม มาตรา 616)

(2) ความรับผิดชอบของนายคลังสินค้ำย่อมสิ้นสุดลงในเมื่อผู้ฝากได้รับเอาสินค้ำไว้ แล้วโดยไม่อดเอียน และได้ใช้ค่ารักษาแล้ว แต่ถ้าความสูญหายหรือบุบสลายเห็นไม่ได้ แต่สภาพนอกแห่งสินค้ำนั้น ความรับผิดชอบของนายคลังสินค้ำจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้ฝากไม่บอกกล่าวแก่นายคลังสินค้ำภายใน 8 วันนับแต่วันส่งมอบ แต่ถ้าความสูญหายหรือบุบสลายแห่งสินค้ำเนื่องมาจากการทุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของนายคลังสินค้ำแล้ว นายคลังสินค้ำหาหลุดพ้นจากความรับผิดไม่ (อนุโลมตาม มาตรา 623)

(3) ถ้ามีการบันทึกลงในเอกสารซึ่งนายคลังสินค้ำออกให้แก่ผู้ฝากนั้น ถ้ามี ข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของนายคลังสินค้ำประการใด ความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่

ผู้ฝากจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดเจนในการยกเว้น หรือจำกัดความรับผิดชอบเช่นนั้น (อนุโลมตาม มาตรา 625)

1.3 หน้าที่ของนายคลังสินค้าในการให้ความสะดวกแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าและผู้ทรงประทวนสินค้า

มาตรา 773 “นายคลังสินค้าต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า หรือผู้ทรงประทวนสินค้า ตรวจสอบสินค้าและเอาตัวอย่างไปได้ในเวลาอันควรระหว่างเวลาทำงานทุกเมื่อ”

1.4 สิทธิและหน้าที่ของนายคลังสินค้าในกรณีเลิกสัญญาเก็บของในคลังสินค้า

มาตรา 774 “นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปก่อนสิ้นระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ นั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่ ถ้าไม่มีกำหนดเวลาส่งคืนสินค้า นายคลังสินค้าจะส่งคืนได้ต่อเมื่อบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเดือนหนึ่ง แต่ท่านมิให้ผู้ฝากต้องถูกบังคับให้ถอนสินค้าไปก่อนเวลาล่วงหน้าสองเดือน นับแต่วันที่ได้ส่งมอบฝากไว้”

มาตรา 774 กำหนดเวลาสิ้นสุดสัญญาเก็บของในคลังสินค้า เป็น 2 กรณีดังต่อไปนี้คือ

1.4.1 การฝากมีกำหนดระยะเวลา ในกรณีการฝากมีกำหนดระยะเวลาส่งคืนสินค้านั้น นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าคืนไปก่อนกำหนดไม่ได้โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ

1.4.2 การฝากมิได้กำหนดระยะเวลา ในกรณีนี้ เมื่อนายคลังสินค้าต้องการจะส่งคืนสินค้าให้แก่ผู้ฝาก นายคลังสินค้าจะส่งสินค้าคืนให้ผู้ฝากได้ต่อเมื่อต้องบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเป็นเวลา 1 เดือน นับแต่วันผู้ฝากได้รับคำบอกกล่าวจากนายคลังสินค้าเป็นต้นไป แต่อย่างไรก็ตาม นายคลังสินค้าจะบังคับให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปก่อน 2 เดือน นับแต่วันที่ได้ส่งมอบฝากไว้

ส่วนที่ 2

ใบรับของคลังสินค้า และประทวนสินค้า

ถ้าผู้ฝากต้องการใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า เป็นหน้าที่อีกประการหนึ่งของ นายคลังสินค้าที่จะต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียน ซึ่งมีต้นขั้วเฉพาะการอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้าฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก ตามมาตรา 775 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าผู้ฝากต้องการใบรับ นายคลังสินค้าต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียน มีต้นขั้วเฉพาะการอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้าฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก”

เอกสารที่กล่าวมาทั้ง 2 ฉบับนี้มีประโยชน์ในการพิสูจน์ของผู้ฝากในสินค้านั้น นอกจากนี้ยังสามารถนำไปโอนหรือจำหน่ายสินค้าที่ฝากไว้ในคลังสินค้าได้ด้วย

เกี่ยวกับส่วนนี้ ขอแยกตามลำดับดังนี้

1. การออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า ตามมาตรา 775, 783, 796
2. การโอนสินค้า ตามมาตรา 776, 784
3. ลักษณะของใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า ตามมาตรา 778, 779
4. การจำหน่าย ตามมาตรา 777, 780, 781, 782, 785, 786, 787
5. การรับสินค้า ตามมาตรา 788, 789
6. การขายทอดตลาด ตามมาตรา 790, 791, 792, 793, 794
7. การนำบทบัญญัติว่าด้วยตัวเงินมาใช้ ตามมาตรา 795
8. อายุความ

1. การออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

1.1 ออกให้เมื่อผู้ฝากต้องการ

มาตรา 775 “ถ้าผู้ฝากต้องการใบรับ นายคลังสินค้าต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียนมีต้นขั้วเฉพาะการอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้าฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก”

1.2 ออกให้ใหม่เป็นหลายส่วน

มาตรา 783 “ผู้ทรงเอกสารอันมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้นจะให้นายคลังสินค้าแยกสินค้าที่เก็บรักษาไว้ออกเป็นหลายส่วน และให้ส่งมอบเอกสารแก่ตนส่วนละใบก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ทรงเอกสารต้องคืนเอกสารเดิมแก่นายคลังสินค้า

อนึ่ง ค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและการส่งมอบเอกสารใหม่นั้น ผู้ทรงเอกสารต้องรับใช้”

1.3 ออกให้ใหม่เพราะเอกสารเดิมสูญหาย

มาตรา 796 “ถ้าเอกสารมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าหรือแต่อย่างหนึ่งอย่างใดสูญหายไป เมื่อผู้ทรงเอกสารนั้น ๆ ให้ประกันตามสมควรแล้ว จะให้นายคลังสินค้าออกให้ใหม่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้นายคลังสินค้าต้องจดหมายลงไว้ในต้นขั้วเป็นสำคัญ”

2. การโอนสินค้า

2.1 สิทธิของผู้ฝากในการโอนสินค้า

มาตรา 776 “อันใบรับของคลังสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปเป็นของผู้อื่นได้”

2.2 วิธีการโอนสินค้า

มาตรา 784 “กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้นั้น ท่านว่าอาจโอนได้แต่ด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้านั้น”

3. ลักษณะของใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

3.1 รายการโดยทั่วไป

มาตรา 778 “ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าต้องมีเลขลำดับตรงกับเลขในต้นขั้วและลงลายมือชื่อของนายคลังสินค้า”

อนึ่ง ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้นท่านให้มีรายละเอียดดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (1) ชื่อยี่ห้อ และสำนักของผู้ฝาก
- (2) ที่ตั้งคลังสินค้า
- (3) คำบ่าเห็นใจสำหรับเก็บรักษา
- (4) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษา และน้ำหนักหรือขนาดแห่งสินค้านั้นกับทั้งสภาพ จำนวน และเครื่องหมายหีบห่อ
- (5) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น
- (6) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่า ให้เก็บสินค้าไว้ชั่วเวลาเท่าใด ให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย
- (7) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัย ให้แสดงจำนวนเงินที่ประกันภัยกำหนดเวลาที่ประกันภัย และชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัยด้วย

อนึ่ง นายคลังสินค้าต้องจดรายละเอียดทั้งนี้ลงไว้ในต้นขั้วด้วย

3.2 ไบรรับของคลังสินค้าหรือไบประทวนสินค้าห้ามออกหรือสลักหลังให้แก่ผู้ถือ

มาตรา 779 “อันไบรับของคลังสินค้าก็ดี ประทวนสินค้าก็ดี ท่านว่าหาอาจออกให้หรือสลักหลังให้แก่ผู้ถือได้ไม่”

4. การจำหน่ายสินค้า

4.1 ประทวนสินค้าเป็นเครื่องมือในการจำหน่าย

มาตรา 777 “อันประทวนสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังจำหน่ายสินค้าซึ่งจดแจ้งไว้ในประทวนได้ โดยไม่ต้องส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้รับสลักหลัง

แต่เมื่อผู้ฝากประสงค์จะนำสินค้า ต้องแยกประทวนออกเสียจากไบรับของคลังสินค้าและส่งมอบประทวนนั้นให้แก่ผู้รับสลักหลัง”

4.2 คู่สัญญาต้องจดแจ้งการจำหน่ายไว้ในไบรับของคลังสินค้า

มาตรา 780 “เมื่อใดผู้ฝากสลักหลังประทวนสินค้าให้แก่ผู้รับจำหน่าย คู่สัญญาต้องจดแจ้งการที่สลักหลังนั้นลงในไบรับของคลังสินค้าด้วย

ถ้ามิได้จดแจ้งไว้ดังนั้นท่านว่าการจำหน่ายนั้นหาอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ซื้อสินค้าสืบไปนั้นได้ไม่”

4.3 คู่สัญญาต้องจดแจ้งลงในประทวนสินค้าว่าได้จดแจ้งการจำหน่ายไว้ในไบรับของคลังสินค้าแล้ว

มาตรา 781 “เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังและส่งมอบแก่ผู้รับจำหน่ายแล้ว ให้ผู้ฝากกับผู้รับจำหน่ายตกลงไว้ในประทวนสินค้าเป็นสำคัญว่า ได้จดข้อความตามที่บัญญัติในมาตรา ก่อนไว้ในไบของคลังสินค้าแล้ว”

4.4 ผู้รับจำหน่ายต้องแจ้งแก่นายคลังสินค้า

มาตรา 782 “เมื่อใดผู้ฝากจำหน่ายสินค้าและส่งมอบประทวนสินค้าแก่ผู้รับสลักหลังแล้ว ผู้รับสลักหลังเช่นนั้นต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนหนึ่งซึ่งจำหน่ายสินค้านั้นเป็นประกันทั้งจำนวนดอกเบี้ยและวันอันนั้นจะถึงกำหนดชำระเมื่อนายคลังสินค้าได้รับคำบอกกล่าวเช่นนั้นแล้ว ต้องจดยกการทั้งนั้นลงในต้นขั้ว

ถ้าและมิได้จดในต้นขั้วเช่นนั้น ท่านว่าการจำหน่ายนั้นหาอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหน้าที่ทั้งหลายของผู้ฝากได้ไม่”

4.5 จำหน่ายสินค้าโดยสลักหลังไบรับของคลังสินค้าก็ได้

มาตรา 785 “สินค้าซึ่งเก็บรักษาไว้นั้นอาจจำหน่ายได้แต่ด้วยสลักหลัง ประทวนสินค้าเมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังแล้ว สินค้านั้นจะจำหน่ายแก่ผู้อื่นอีกชั้นหนึ่งด้วยสลักหลังไบรับของคลังสินค้าอย่างเดียวกับ

สลักหลังประทวนสินค้านั้นก็ได้”

การจำหน่ายสินค้าที่เก็บไว้ในคลังสินค้า จะกระทำได้ก็แต่

(1) สลักหลังประทวนสินค้า และ

(2) สลักหลังใบรับของคลังสินค้า เมื่อได้สลักหลังจำหน่ายในประทวนสินค้าไปแล้ว จะจำหน่ายโดยวิธีอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วนี้ไม่ได้

4.6 การโอนประทวนสินค้าเมื่อไม่มีการจำหน่าย

มาตรา 786 “ตราใบสินค้าที่เก็บรักษาไว้ไม่ได้จำหน่าย ท่านว่าจะโอนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไปต่างหากจากกันไม่ได้อยู่ตราบนั้น”

4.7 การสลักหลังในประทวนสินค้าครั้งแรก

มาตรา 787 “ในการสลักหลังในประทวนสินค้าครั้งแรกนั้นต้องแจ้งจำนวนหนี้ที่จำหน่ายสินค้าเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยที่จะต้องชำระ และวันที่หนี้จะถึงกำหนดชำระด้วย”

5. การรับสินค้า

5.1 เมื่อไม่มีการจำหน่าย

มาตรา 788 “อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้แต่เมื่อเวนคืนใบรับของคลังสินค้า”

5.2 เมื่อมีการจำหน่าย

มาตรา 789 “ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำหน่ายแล้ว จะรับเอาสินค้าได้แต่เมื่อเวนคืนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

แต่ถ้าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้ในเวลาใด ๆ เมื่อวางเงินแก่นายคลังสินค้าเต็มจำนวนหนี้ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้า กับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหนี้คืนด้วย

อนึ่ง จำนวนเงินที่วางเช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องชำระแก่ผู้ทรงประทวนสินค้าในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น”

6. การขายทอดตลาด

6.1 การยื่นคำคัดค้าน

มาตรา 790 “ถ้าหนี้ซึ่งสินค้าจำหน่ายเป็นประกันมิได้ชำระเมื่อวันถึงกำหนดไซ้ ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัดค้านตามระเบียบแล้ว ขอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอดตลาดสินค้านั้นได้ แต่ท่านห้ามมิให้ขายทอดตลาดก่อนแปดวัน นับแต่วันคัดค้าน”

โดยปกติถ้าผู้ฝากเงินมาชำระหนี้จำหน่าย ก็จะไม่มีการบังคับจำหน่าย แต่ถ้าผู้ฝากไม่ชำระหนี้จำหน่ายเมื่อถึงกำหนดเวลาชำระ ก็จำเป็นที่ผู้รับจำหน่าย (หรือผู้ทรงประทวนสินค้าในกรณีที่ผู้รับ

จำหน่ายโอนสิทธิชำระหนี้ โดยสลักหลังให้ผู้อื่นไป) จะต้องบังคับชำระหนี้ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดวิธีการไว้อย่างหนึ่งว่า ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัดค้านตามระเบียบแล้วก็ชอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอดตลาดสินค้าที่เป็นประกันนั้นได้

วิธีการยื่นคำคัดค้านเป็นอย่างไรมันนั้น ปรากฏอยู่ใน มาตรา 961 และ 962 ซึ่งมาตรา 795 ให้นำมาใช้บังคับได้ กล่าวคือ ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องไปร้องขอให้นายอำเภอหรือผู้แทนนายอำเภอ หรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเพื่อการทำนี้ทำให้ โดยนายอำเภอหรือผู้แทนนายอำเภอจะต้องนำประทวนสินค้านั้นไปทวงถามผู้จำหน่ายก่อน เมื่อผู้จำหน่ายยังไม่ชำระก็จะทำคำคัดค้านขึ้น มีข้อความดังปรากฏใน มาตรา 962 แล้วมอบให้ผู้ทรงประทวนสินค้าไป เสร็จแล้วก็บอกกล่าวคำคัดค้านนั้นไปยังผู้จำหน่าย ก็เป็นอันเสร็จพิธียื่นคำคัดค้าน ผู้ทรงประทวนสินค้าก็ขอให้นายคลังสินค้าขายทอดตลาดสินค้านั้นได้ แต่นายคลังสินค้าจะลงมือขายทอดตลาดก่อนแปดวันนับแต่วันคัดค้านมิได้ และก็ควรจะขายภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันคัดค้านด้วย มิฉะนั้น ผู้ทรงประทวนไม่อาจไล่เบี้ยเอาจำนวนเงินที่ค้างชำระแก่ผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ทั้งหมด หรือแต่คนใดคนหนึ่งได้ (มาตรา 794)

6.2 การแจ้งผู้ฝาก

มาตรา 791 “ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องมีจดหมายบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบเวลาและสถานที่ที่จะขายทอดตลาด”

นอกจากหลักเกณฑ์ที่ต้องกระทำดังบัญญัติไว้ใน มาตรา 790 ดังกล่าวแล้ว ในการจะขายทอดตลาดสินค้านั้นผู้ทรงประทวนสินค้านั้นยังมีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งให้ผู้ฝากทราบเวลาและสถานที่ที่จะขายทอดตลาดด้วย โดยต้องแจ้งด้วยวิธีจดหมายบอกกล่าวไป

6.3 การชำระเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดสินค้า

(1) กรณีมีเงินพอ

มาตรา 792 “นายคลังสินค้าต้องหักเงินที่ค้างชำระแก่ตนเนื่องด้วยการเก็บรักษาสินค้านั้นจากจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ และเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้านำมาประทวนเวนคืน ต้องเอาเงินที่เหลือนั้นให้ตามจำนวนที่ค้างชำระแก่เขา

ถ้ามีเงินเหลือเท่าใดต้องไขแก่ผู้รับจำนำคนหลัง เมื่อเขาเวนคืนใบรับของคลังสินค้า หรือถ้าไม่มีผู้รับจำนำคนหลังหรือผู้รับจำนำคนหลัง ได้รับชำระหนี้แล้วก็ให้ชำระเงินที่เหลืออยู่นั้นแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า”

(2) กรณีเงินไม่พอ

มาตรา 793 “ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ไม่พอชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้า ไซ้ นายคลังสินค้าต้องคืนประทวนสินค้านั้นแก่เขา ก็จัดบอกจำนวนเงินที่ได้ชำระลงไว้ในประทวนสินค้านั้น แล้วจดลงไว้ในสมุดบัญชีของตนด้วย”

การที่กฎหมายกำหนดให้นายคลังสินค้าต้องคืนประทวนสินค้าแก่ผู้ทรงไปโดยจำนวนเงินที่ได้ชำระลงไว้ในประทวน พร้อมทั้งจัดลงไว้ในสมุดบัญชีของนายคลังสินค้าด้วย ก็เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าผู้ฝากยังมีหนี้ที่จะต้องชำระอยู่อีก ตลอดทั้งผู้สลักหลังประทวนสินค้านั้นก่อน ๆ ก็อาจถูกไล่เบี้ยเอาได้

6.4 การไล่เบี้ย

มาตรา 794 “ผู้ทรงประทวนสินค้านั้นมีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาจำนวนเงินที่ยังค้างชำระนั้นแก่ผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ทั้งหมด หรือแต่คนใดคนหนึ่งได้ แต่ต้องได้ขายทอดตลาดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันคัดค้านอนึ่ง ท่านห้ามมิให้ฟ้องไล่เบี้ยเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่ได้ขายทอดตลาด”

7. การนำบทบัญญัติว่าด้วยตัวเงินมาใช้

มาตรา 795 “บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยตัวเงินนั้น ท่านให้ใช้ได้ถึงประทวนสินค้าและใบรับของคลังสินค้าซึ่งได้สลักหลังอย่างประทวนสินค้านั้นด้วย เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะนี้”